

hjá viðkomandi. Orðatakið *Navnið spillir ogan* kann bara brúkast við varsemi).

Opperman er ekki lýstur sum ein ráðarík menniskja, men hann fær tað kortini altíð, sum hann vil hava tað. Tey flestu síggja ikki, hvat ið býr í honum, men halda, at nóg av tí, hann ger, bara er fjákalótir, og at hann annars er eitt fitt fólk. Opperman hevur serlig evni at draga øðina úr fólk og at káva út yvir mótsetningar, men tá ið hann neyðtekur Livu, kemur tað veruliga lyndi undan kavi.

Um Opperman kann annars fortelja, at hann eins og Didriksen sakførari í "Noatun" er portugisiskur konsul.

Svikafullur samhugi

Skæling blaðstjóri er ein av stuðlunum hjá yvirstættini, og hann er í nógvum kapitlum ein týðningarmikil persónur, ið greiðir lesaranum frá hendingunum. Men høvundurin er í hesum brotum minni enn so í parti við sínum frásøgumanni, og teir drúgvu monologarnir og onkur dialogurin við eru eins og í bókunum hjá Hans Scherfig merktir av fólkskum ella svikafullum samhugi. Ferð eftir ferð letur Skæling seg úr fyrri eygum lesarans og avdúkar, hvussu lítill dugur er í honum. Myndin av Skælingi blaðstjóra, gerst ein mynd av einum láttverðum, fáfongdum, kommunistaræddum tápuingi, sum billar sær inn, at hann er partur av tí intellektuelli elitini.

Dømini, har Skæling gevur seg sjálfan upp til spei og háð, eru sum murrar. Einastaðni situr hann og roynir at seta minningarorð um Ívar Berghamar saman, og ávegis verða bæði hann og ein minnisvarði, sum hann er komin við hugskotinum til, latnir upp til skutils: "Det varmede dog hele hans hjerte hver gang han

besøgte det fredlyste sted og så hvordan mindepladernes antal voksede!" Í kirkjuni, undir jarðarferðini, er konan eisini fyrri skotum: "Gud, hvor er det pragtfuldt! Hviskede fru Skælling. Det er næsten for meget af det gode, ikke, Nikodemus?"

Meðan Kiødt prestur tosar, øsir blaðstjóri seg um taluna, sum hann heldur vera innantómt tos og skvaldur, meðan lesarin fróist um, at ein møsnarin leggur eftir øðrum. Á kirkjugarðinum standa blaðstjórahjúðini í fyrstani ikki væl fyrri, tí at limirnir í ungmannafelagnum "Fremad" troka seg fram at grøvini, men eydnar er við teimum, og tað lukkast at koma í fremstu røð. Skal ein sjónleikur vera væleydnaður, mást tú siggja, hvat ið gongur fyrri seg!

Sum allir smáborgarar er blaðstjóri bangin fyrri, at tað skal ganga afturá sosialt, og tað hevur í sínum lagi við sær, at hann gert konservatíva út um alt rimiligt mark. Einki má broytast, alt skal vera sum tað er ella allahelst: sum tað var. Sum tann einasti í skaldsøguni leingist hann eftir tíðini áðrenn fyrra veraldarbardaga, tá "hele verden nynnede luxemburgvalsen ...". Men reiðararnir eru ikki samdir við blaðstjórann í hesum, teir eru nevnliga fullkomiliga greiðir yvir, at teir aldrin áður hava forvunnið so nógvan pening sum nú, og ivaleyst heldur aldrin fara at gera tað. Fyri teir er hetta tær góðu tíðirnar.

Menn eru eisini famir at tosa um sjálfstýri, og tað líkar avgjørt ikki tí sambandsinnáða blaðstjórannum:

"Nu ville de barbarer i ramme alvor gøre disse øer til et suverænt rige hvor de kunne skalte og valte efter deres eget for-godtbe-findende! I hovedstaden gik bølgerne højt,

den lovlige danske øvrighed blev kritiseret og angrebet på det frækste, halvtuderede røvere, dumpekandidater og missionærer mente sig kompetente til at sætte sig i amtmænds og dommers sted."

William Heinesen segði seg eins og Jørgen-Frantz Jacobsen at brúka livandi fyrmyndir til persónarnar, tó so at hann blandaði teir saman, at fólk ikki skuldu kenna. Lítill ivi man vera um, at blaðstjóri fyrri ein part er evnaður eftir G.L. Samuelsen, sum í nærum tveir mandsdrar var blaðstjóri á Dimmalætting.

Verðin er eitt slátruhús Samfelagskritikkurin er í stóran mun undirskiltur í avmyndingini av teimum ráðandi – serliga krógvaðar eru atfinningar kortini ikki – men harafturat verður hann beinleiðis orðaður av Ívari og tí kúluta prentaranum Jens Ferdinand. Tað er Ívar, sum eigur livið í Kvannhúsinum. Hann er skipari, siglir fyrri Opperman og er lýstur sum ein virkin menniskja, ið tíðum hóreigjagar sær, tá ið hann er í landi. Tað er bara hendingaferð, at Ívar verður avmyndaður uttan ein ginnflosku ella eina øl, og tað er lítill ivi um, at hetta er tekin um eina flýggjan inn í gloymskuna, burtur úr vandanum og ræðsluni. Ívar sær væl, hvussu samfelagið er sett saman, og hann áttalar, at kríggj verður til eina góða forrættning:

"Vi er sjanhajet med ud i krigsslaveriet, som Jens Ferdinand siger. Det er ingen løgn. Og det er de andre der skummer fløden. Det har han også ret i. Vi tror vi bliver lønnet som grever, men andre får det femdobbelte, det dobbelte for at sidde hjemme og bestemme over os."

Prentarin Jens Ferdinand er intellektuellur og vinstrahallur – og hann er

kúlatur. Hann er forelskaður í Livu, sum er trúlovað við beiggja hansara, ið liggur á tuberklasjúkrahúsi at doyggja. Alt uttan Livu týkst Jens Ferdinandi vónleyst og ljótt, og hana kann hann ikki fáa, bæði tí hann er tann hann er, og tí hon av berum vónloysi er farin upp í Kringlumeinigeitina. Jens Ferdinandi roynir at doyva sína vanlagnu við brennivíni og áttalar javnan liv og levnað í Grýtuni. Hann er tann, sum man vera næstur at vera málægagn hjá hovundinum – og hann tekur livið av sær. Bjartskygd er skaldsøgan ikki.

Hvørki Ívar ella Jens Ferdinand gera nakað fyrri at broyta støðuna. Ívar sigur mótfallin: "Nå, det rager nu ellers ikke mig"; og í Jens Ferdinands føri verður tað heldur ikki til annað enn orð – uttan tað evstu ferðina.

Sublimering

Afturat allari aðrari kúging kemur bronglað trúgv eisini upp í leikin og ger fólk fortroð. William Heinesen brúkar týðuliga sálarfrøðiligar teoriir um hyljan, umskaring og sublimering í persónlýsingunum, og dentur er serliga lagdur á Livu. Mangir trakkast eftir henni, og tveir teir itastu eru Opperman, sum vil hava hennara líkam, og Símun bakarin, sum vil hava hennara sál – og kropp? Liva er viðbrekin framanundan, og í felag lukkast tað hesum báðum at spilla hana, so at hon við skaldsøgulok ikki longur er í orðan.

Liva verður lýst positivt – navnið! – og hon er natúrlig, vøkur, virkin og kerlig, so tað er lætt at skilja, at nógvir eru úti eftir henni. Hon er kortini trúgv ímóti sínum sjúka trúlovaða, og tað verður fortalt, hvussu eydnusom og lívsglað hon var, tá ið hann var frískur. Hon er blivin religiøs, samstundis sum sjúkan er komin, og tað er greitt, at trúgv er komin í staðin fyrri tað løstaða kenslulivið. Men tað er ikki bara hjá Livu, at tað sansaliga er avloyst av trúgv, men burturi er tað holdbundna minni enn so, sum tað sæst á fundinum hjá Kringlumeinigeitini. Ein av limunum, Jónas, verður ákærður fyrri ikki bara at hava syndað í kjøtinum, men fyrri at hava gjørt tað deyðasynd at arga – les: víst fyrri – í hvussu er trimum gentum og einari giftari konu. Jónas ákærir afturímóti: "Liderlige er I alle sammen ... I går omkring med en eneste stor kløe efter at kramme på hinanden ...! Endin er sjálvandi, at Jónas fellur til jarðar og verður fyrigivin – inntil næstu ferð.

Símun bakarin verður drigin at Livu, og hann er ikki í iva um, at tað er Sátan, sum býr aftanfyrri,

og at hann tískil má stríðast ímóti bæði kenslum og girnd. Viðurskiptini ímillum tey bæði eru annars lódd við erotikki, og tá ið tann trúlovaði er deyður, og Símun kemur til Eysturvágar eftir Livu, er hon tilreiðar:

"Det varer lidt før hun opdager Simon ... så, pludselig, tændes et blankt lys i hendes blik og to afgrænsede pletter af rødme springer frem på hendes kindhøfter. To røde blomster! Ja det kan nok være at hun springer ud ... som en rosenbusk! Og idet hun nærmer sig Simon gør hun et ligesom kuldgysende kast med hovedet og lukker øjnene.

Han rejser sig og tager hendes hånd, hun bøjer hovedet og han lægger munden ind til hendes hår."

Tá ið trúgv verður bronglað sum í Kringlumeinigeitini, hevur skaldsøgan lítúð gott at bera henni, og hvørja ferð Liva tosar um Jesus halda systkin og onnur, at hon sær ónd og fremmand út.

Handilskirkja

Kirkjan hevur einki at seta afturin. Sí sektunum, og tað verður illa nokk gjørt gjøldur við henni, hon er týðningrarleys. Presturin, Kiødt er blíður, men hann hugsar bara um tað, sum hesumegin er. Navnið er á tað borðið, og heima hjá honum er tað sum í einum handli, so nóg er inni av øllum handa slag. Og einastaðni situr hann og hugsar um handlar, hann hevur gjørt, og hvussu teir kunnu umsetast í traktatir, og alt tað góða hesar skulu birta í: "Mens forretningsmanden hviler, arbejder hans traktater, siger et gammelt ord, og man kunne på samme måde sige: mens præsten hviler, arbejder hans traktater." Kiødt prestur tekur aloftast ikki dagar ímillum pengaheimin og Bibliuna. "Den sorte Gryde" er svartskygd og stuttlig hvørt um annað,

afturfyrri er hon ikki serliga vónrík. Persónarnir eru ikki longur góðir ella óndir, nei, teir eru iva-samir allir sum ein. Hetta veitir sjálvsagt persónlýsingini nógvr brígdur, men bjartar myndir eru ikki lættar at finna í skaldsøguni. Er so eingin glottin? Jú, í øllum skaldsøgnum hjá William Heinesen er tað altíð onkur, sum ber vónina um eina haldgóða framtíð, og soleiðis er tað eisini í "Den sorte Gryde".

Tað eru Magdalena úr Hvannhúsinum og Friðrikur, vinnaður Ívars, sum kasta saman. Hóast Magdalena er einkja við fleiri børnum og hevur hug at vera lættlivandi, so ger alt hetta ikki Friðriki mun, og ímillum teirra verður tann holdsligi og tann andaligi kerleikin ein heild. Teirra samband er tað einasta, sum ikki er kryplað.

